

Strategisk planering

Sören Berglund

Slutsatser från kollegiala granskningen av arbetet med barnrättsfrågorna i Haninge kommun

Bakgrund

Haninge kommun har tillsammans med 10 andra kommuner ingått i ett partnerskap för barnets rättigheter i praktiken. Partnerskapet har funnits sedan 2004 och arbetet har skett på olika sätt. En av metoderna som Partnerskapet har genomfört är kollegial granskning. Granskningen har genomförts vid tre tillfällen mellan åren 2007 – 2014 i respektive kommun.

Sammanlagt har drygt 1500 personer deltagit i granskningarna, granskade har varit förtroendevalda, förvaltningschefer och verksamhetsnära personal. Fokus vid granskningarna har varit hur kommunens styrdokument, inflytande och delaktighet samt uppföljning och indikatorer. Den centrala frågan vid samtliga granskningar har varit barn och ungdomars rättigheter.

Det var tjänstemän från Östersund och Gävle som genomförde granskningen i Haninge. Det skedde november 2013 och i samband med detta så författade de en sammanfattning och en kommentar kring hur arbetet med Barnets rättigheter har utvecklats i Haninge. Sammanfattningen är vad Östersund och Gävle förstått av Haninges kommuns styrdokument och arbetssätt, kommentarerna utgör deras iakttagelser vid granskningen.

Postadress

Besöksadress

Telefon
Växel:
Direkt:

Fax/e-post

Bankgiro

Under våren 2014 genomfördes seminarium om barn och ungas trygga uppväxtvillkor med utgångspunkt från kollegiala granskningen. Där var det en dialog om det fortsatta arbetet med barnrättsfrågorna i Haninge kommun. Deltagare var deltagare från den kollegiala granskningen som genomfördes i Haninge november 2013.

Vi menar att vi de slutsatser som vi i Partnerskapet för barnets rättigheter i praktiken kommit fram till är väl grundade och genomarbetade.

Denna rapport behandlar det som framkommit vid workshopen den 17 mars 2014 som hade Haninge kommuns arbete med barnrättsfrågor i fokus. Den samlade nationella redovisningen återfinns i rapporten ”tryggare och tryggare för varje dag”.

Östersund och Gävles sammanfattning

Haninge kommuns styrmodell har sin grund i kommunfullmäktiges ”Mål och budget”. Där är målen uppdelade på respektive nämnd samt innehåller också strategier för hur styrningen ska genomföras.

I strategidokumentet, strategi för ungas trygghet, hälsa och utveckling, idrottspolitiska programmet, skolplanen och nämndernas egna måldokument trycks särskilt på vikten att följa Barnkonventionen. Kravet på samverkan är tydlig i styrdokumentet.

Barnkonventionen har efter de två första granskningarna gjorts mer synlig i kommunens styrdokument. Både för de verksamheter som arbetar med barn men även för de verksamheter som primärt riktar sig mot andra medborgarkategorier. Kommunens styrdokument upplevs naturliga.

Sedan den senaste granskningen har presidiesamråd bildats med särskilt ansvar för

barn och unga. Beredning för Mänskliga rättigheter har bildats där barnets rättigheter är en viktig fråga. Revision har genomförts där revisorerna särskilt granskade kommunens arbete med Barnkonventionen. Haninge kommun har tagit initiativ och bildat ett regionalt nätverk för barnkonventionen. Projektet Speak APP har startats upp i samarbete med Rädda Barnen och Haninge Ungdomsråd med särskild inriktning att arbeta med inflytande och delaktighet bland barn och ungdomar. I styrgruppen är ungdomar i majoritet.

Skolplanen är det kommunala styrdokumentet som gäller alla skolformer, både fristående och kommunala skolor. Skolplanen innehåller ett uppdrag för samtliga verksamheter och nämnder att bidra med det man kan för att alla barn ska klara skolan på ett tillfredsställande sätt.

Alla barnen ses som kommunens oavsett vilken huvudman som svarar för deras skola. Skolplanen syftar till att skapa den röda tråden.

Det finns i kommunen en särskild arbetsgrupp som har i uppdrag att ta fram indikatorer för hur man ska mäta uppfyllelsen av de olika fastlagda målen med särskilt fokus på barn och unga.

I ett koncernperspektiv innebär det att samtliga nämnder har ansvar där även äldrenämnden känner att den kan och ska ta ansvar.

Uppfattningen är att ungdomar i Haninge är intresserade av att påverka i sakfrågor men att unga inte alltid vara delaktiga enbart på de vuxnas villkor.

I kommunens styrdokument är ungdomars inflytande och delaktighet en prioriterad fråga. Detta har inneburit att frågan har fått större genomslag och större respekt för de unga och deras önskemål och behov idag jämfört med tidigare.

Inom de kommunala skolorna finns ett klagomålshanteringssystem som alla elever kan använda. Eleverna kommer åt detta via kommunens hemsida. Det

organiserades fokusgrupper med elever i samband med framtagandet av den nya skolplanen.

För Haninge kommun gör ungdomars åsikter skillnad; till exempel så har den mest prioriterade frågan på de två årens senaste Ungdomsfullmäktige varit bostäder för unga. Där har kommunstyrelsen fattat beslut om att kommunstyrelseförvaltningen skyndsamt ska arbeta fram bostäder för unga och då i samarbete med ungdomar.

Östersunds och Gävles kommentarer

Det har hänt mycket i Haninge kommun under de år Partnerskapet verkat och lyft frågorna om barns och ungas trygghet och delaktighet i frågor som berör dem. Det finns en tydlig och klar vilja från förtroendevalda att driva barn och ungdomars rättigheter. De förtroendevalda menar att arbetet på den politiska nivån kan utvecklas och stärkas av samarbete, ”vi tycker lite olika” men frågan är ingen konfliktfråga utan här bör det ske samarbete mellan majoritet och opposition. Det fanns en vilja att lyfta frågan till kommunstyrelsen och tas med till dagordningen och därmed stärka upp barn och ungas rättigheter.

Det märks tydligt att det är allas förvaltningars ansvar. Ta äldreförvaltningen som exempel, deras arbete riktar sig inte specifikt till barn och unga. De har ansträngt sig och arbetat med kommunens mål med avseende på barn och unga. De gör det genom att garantera elever som går på omsorgsprogrammet arbete inom äldreverksamheten, detta skapar framtidstro för eleverna. De arbetar med att skapa en hemkänsla för de barn och unga som kommer som besökare till äldreboenden, det skapar trygghet för barnen.

En slutsats som är gemensam för de tre granskningsgrupperna är att samtliga är väl medvetna om barnkonventionen, samtliga har också gjort kopplingen till kommunens styrdokument. Det finns en klar och tydlig linje. Det finns en klar vilja bland förtroendevalda och tjänstemän att arbeta med barns och ungas inflytande. De menar att det ibland tar längre tid och kan också vara svårare men besluten blir sannolikt så mycket bättre. Genom att låta barn och unga delge sina synpunkter tillförs en dimension som inte kan fås på annat sätt. Ett systematiskt arbete med att utveckla ett barn och ungdomsperspektiv leder till ökad måluppfyllelse i kommunen. Involvera barn och ungdomar mer, ge tydliga budskap hur det ska ske och återkoppla bättre.

Kommunledningen anser att barn och unga är den mest prioriterade målgruppen men känner ändå inte att man riktigt lever upp till de politiska målen utan man kan ytterligare öka samverkan mellan de olika verksamheterna även om man gör mycket idag och han anser att man kommit långt i arbetet.

Syftet med arbetet är att barns och ungdomars inflytande ska förstärkas eftersom demokratin ökar desto fler människor som deltar och engagerar sig i beslutsprocessen.

Dock finns utvecklingsmöjligheter vad gäller de ungas egna kunskaper om Barnkonventionens innehåll och hur man kan sprida dess innehåll till dem.

Det finns en ökad förståelse för samarbete mellan förvaltningarna hos förvaltningscheferna. De menar att det är samma barn och ungdomar som vi pratar om. Det är till fördel för barn och ungdomar om det sker samarbete över förvaltningsgränser, över myndigheter och föreningsliv. Den insikten har ökat markant i Haninge kommun och de märktes tydligt i samtliga granskningsgrupperna.

Det efterfrågas en samstämmighet och struktur i organisationen kring ungdomars inflytande och delaktighet, det finns en osäkerhet på hur och vilka metoder som ska användas och hur uppföljning och återkoppling ska ske. Det måste ske på barns och ungas villkor och detta bör utvecklas, hur det ska ske? Vi frågar barn och ungdomar i olika enkäter, hur sker återkopplingen där?

Sammanfattning av seminarium – barn och ungas trygga uppväxtvillkor i Haninge kommun måndag den 17 mars 2014

I samband med kollegiala granskningen så beslutades det att det skulle ske ett Återkopplingsseminarium där det skulle föras en dialog om det fortsatta utvecklingsarbetet i Haninge. Vid det uppföljande seminariet som genomfördes i mars deltog 26 personer med representation av förtroendevalda, förvaltningschefer/motsvarande och verksamhetsnära personal.

Dan Osterling, kanslichef, kommunstyrelseförvaltningen, Östersunds kommun och Katarina Eisen, folkhälsostrateg, kommunstyrelseförvaltningen, Gävle kommun föredrog dels tio generella erfarenheter från samtliga kommuner utifrån granskningen. De föredrog också erfarenheter från Haninge som de hade rubricerat; Vad sticker ut i Haninge och utvecklingsområden i Haninge.

Tio generella erfarenheter från kommunerna i Partnerskapet

- tydliga inriktningsmål (men även nyckeltal/indikatorer) - uppföljning av resultat
- bevaka styrkedjan – den röda tråden i styrprocessen - helhetssyn
- involvera barn och unga i större utsträckning – arenor för att möta barn och ungdomar
- återkoppling till barn och unga själva
- politisk legitimitet
- organisation för ”vardagsarbetet” – nätverk för förtroendevalda, tjänstemän etc, detta för att kvalitetssäkra arbetet
- samverkan och samsyn
- analys av beslutens konsekvenser för barn (checklista etc)
- utbildning/kunskaper i barnrättsfrågor
- skolans stora generella betydelse

Haninge – vad sticker ut?

- Haninge ligger i framkant – strategi, nätverk, granskningar, presidiesamråd, politisk barnrättsansvarig
- en tydlig mål och styrkedja
- krav på samverkan i styrdokumentet och en vilja att utveckla

- delaktighet och inflytande
- samarbete förtroendevalda – ”vi tycker lite olika”
- politisk samsyn finns – efterfrågan?
- en högre nivå av medvetenhet i barnrättsfrågor
- ”nya” presidiesamrådet ger styrka och möjlighet för tvärssektoriellt samarbete
- Speak app – för att utveckla metoder för ökad delaktighet och inflytande hos barn och ungdomar

Haninge – utvecklingsområden

- tvärssektoriell samverkan – kvalitetssäkring – utse förtroendevalda i nämnderna och ansvariga tjänstemän
- mål och budget – var finns uppföljning och analys?
- involvera barn och unga i större utsträckning – arenor för att möta barn och unga
- omsätta vilja till praktik – i ordinarie struktur
- regionalt nätverk finns – men frågorna når inte ut i organisationerna
- verksamhetsstöd (metoder och verktyg) efterfrågas av verksamhetsnära personal – hur ska samverkan ske, tydligare beslut

Resultat från seminariet

Granskarna Dan Osterling och Katharina Eisen gav en bakgrund om Partnerskapet och den kollegiala granskningen och redovisade tio generella erfarenheter från granskningen, samt styrkor respektive utvecklingsområden i Haninge kommun.

Utifrån föredragningen från Östersund och Gävle från ett nationellt perspektiv till lokalt Haninge perspektiv så diskuterades hur det fortsatta utvecklingsarbetet ska ske med barnrättsfrågorna.

De närvarande deltagarna delades upp i olika grupper och fick sedan sammanfatta resultaten från de olika grupperna. Efter redovisningen skedde en prioritering där var och en fick prioritera tre frågor var.

Efter omröstning blev resultatet följande;

1. Barn och unga ska komma in tidigt i beredningsprocessen och få återkoppling av detta arbete. Exempel, ”expertroll ung idag” Hitta kontaktytor
2. Ökad samverkan över förvaltningsgränserna, detta för att få;
  - helhetssyn
  - klokt använda resurser
  - kunskapsspridning

3. tydligare styrning och ledning från politik via förvaltningar till verksamhet
4. involvera arbetet med ungdomars inflytande i det årliga "årshjulet"
  - systematisera kvalitetsarbetet
  - utvecklings och förbättringsarbetet innan budget spikas
5. Stärka känslan av att tillhöra ett socialt sammanhang – öka delaktigheten
6. A) Förfina mätindikatorerna i mål och strategiarbetet
 B) Arbeta mer med uppföljning och analyser
7. Ta vara på barnens kreativitet, perspektiv och resurser
 skapa möten mellan små barn och ungdomar, involvera barn och unga i den processen
8. Hur kan vi implementera barnkonsekvensanalyser i kommunens system arbete i beslut. Involvera barn och unga, gör dem medskapare i detta arbete
9. Kompetensutveckla personal i metoder för dialog och möte med barn och unga för ökad delaktighet
10. Konkretisera uppdrag
 . varje nämnd får i uppdrag att öka ungdomars inflytande i respektive förvaltning
 - skapa tjänstemannanätverk, skapa ökat samarbete mellan förvaltningarna, gör barn och unga mer delaktiga
11. Säkerhetsställ röd tråd från utbildning till arbete
12. Få barn och unga mer delaktiga i olika processer exempelvis i samråd, tex att de deltar vid presidiesamråd
13. Tydligare processer och resultatuppföljning utifrån strategin "Ungas hälsa"
 - vem gör vad?
 - Har vi rätt utbud?

- synliggör insatser
- synkronisera arbetet